

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

географічний

(назва інституту / факультету)

Кафедра фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

(назва кафедри)



“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан географічного факультету

Мирослав ЗАЯЧУК

“12” серпня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНИХ ПРАКТИК**

(перший курс)

Освітньо-професійна програма ОП «Географія»

Спеціальність 106 Географія

Галузь знань 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет географічний

Мова навчання українська

Чернівці 2024 рік

Робочу програму програму складено на підставі «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.93р. № 93, «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича», ОПП «Географія»

Розробники: Холявчук Д.І., доцент, к. геогр.н.; Годзінська І. Л., асистент, к. геогр. н.;
Проскурняк М. М., доцент, к. геогр.н.; Кирилук С.М. доцент, к. геогр.н.;
Попюк Я.А., асистент, к. геогр. н.

Гарант ОП

доцент кафедри фізичної географії,
геоморфології та палеогеографії



Холявчук Д.І.

затверджено на засіданні кафедри_фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

Протокол № 1 від “ 12 ” серпня 2024 року

Завідувач кафедри Рідуш Рідуш Б. Т.

Протокол №1 від “ 12 ” серпня 2024 року

Голова методичної ради географічного факультету Андрусяк Андрусяк Н. С.

Вступ

Програму укладено відповідно до Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Навчальні практики першого курсу спрямовані на застосування на практиці теоретичних знань, отриманих з таких курсів як «Топографія з основами геодезії», «Геологія загальна та історична», «Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства», «Гідрологія з основами океанології», «Загальне землезнавство», «Основи раціонального природокористування та охорони природи», набуття практичних навичок польових досліджень та їх застосування у майбутній професійній діяльності географа.

Практика передбачає здобуття 6 кредитів ЕКТС і складається з п'яти модулів, які передбачають спеціалізовану мету і завдання відповідно до пройдених теоретичних курсів. Модуль з топографічної практики має на меті вивчення методики польових і камеральних робіт при проведенні топографо-геодезичної зйомки місцевості, закріплення і поглиблення теоретичних знань, набуття практичних навичок з курсу «Топографія з основами геодезії». Мета геологічної практики передбачає закріплення на практиці теоретичних знань, отриманих студентами з курсу «Загальна та історична геологія», фактичних навичок ведення геологічних маршрутів спостережень, вивчення на конкретних прикладах взаємозв'язку факторів геологічного середовища та господарської діяльності. Метою проходження модуля з ґрунтознавчої практики є закріплення теоретичних знань з географії ґрунтів й основ ґрунтознавства; оволодіння методикою та набуття практичних навичок самостійного польового дослідження ґрунтів, опису чинників ґрунтоутворення, ведення відповідної документації; формування вміння встановлювати закономірності географії ґрунтів. Мета модуля гідрологічної практики полягає в закріпленні теоретичних знань з дисципліни «Загальна гідрологія з основами океанології» шляхом безпосереднього ознайомлення з водними об'єктами регіону та оволодіння практичними навичками польових гідрологічних досліджень, обробки їх результатів і складання звітної документації. Мета модуля загальногеографічної практики полягає у вивченні зонально-провінційної структурної організації природи України та окремих його геокомпонентів (геологічного середовища, рельєфу, клімату, гідрологічних умов, ґрунтового покриву, рослинних формацій, ландшафтів); вивчення закономірностей формування і організації природно-господарських комплексів України; виявлення і фіксація спектру основних глобальних і регіональних екологічних, господарських та економічних проблем в різних регіонах України на підставі польового нагляду та опису різних фізико- та економіко-географічних об'єктів.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО ОП «ГЕОГРАФІЯ»

Загальні компетентності: ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК4. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК6. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК9. Здатність працювати автономно. ЗК10. Навички здійснення безпечної діяльності.

Фахові компетентності: ФК 1. Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проєктів. ФК 3. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах. ФК 6. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання. ФК 8. Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати. ФК 9. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності. ФК 11. Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проєктах.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОП «ГЕОГРАФІЯ»:

ПРН3. Пояснювати особливості організації географічного простору.

ПРН4. Аналізувати географічний потенціал території.

ПРН6. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук.

ПРН7. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад географічної оболонки та її складових.

ПРН9. Аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

ПРН10. Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні.

ПРН11. Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, чесності, професійного кодексу поведінки.

ПРН12. Працювати в колективах виконавців, у міждисциплінарних проєктах зокрема, та проводити дослідження на відповідному рівні.

ПРН15. Читати і створювати географічні карти з використанням ГІС, використовувати їх у навчальній і практичній діяльності, наукових дослідженнях.

ПРН16. Встановлювати закономірності розміщення, руху, структури, територіальної організації населення та господарства, просторових процесів та форм організації життя людей на глобальному, регіональному та національному рівнях.

ПРН17. Оцінювати роль і місце України у сучасному світі, аналізувати і пояснювати особливості просторової організації природи, населення і господарства України.

ПРН18. Синтезувати та застосовувати знання теоретичних основ географічних наук для моніторингу і оцінки природних умов, розвитку економіки, населення та соціальної сфери країн та, України зокрема.

ПРН19. Інтерпретувати географічні процеси та явища для подальшого прогнозування особливостей співпраці країн на глобальному та регіональному рівнях та сталого розвитку.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Топографічна практика

Навчальна топографічна практика має на меті дати студентам уявлення про організацію практичних топографічних та геодезичних робіт на місцевості, технологію й методику їх виконання. Практика здійснюється групами студентів, об'єднаними в окремі групи, кількісний склад, яких визначається виробничою необхідністю. Так, геодезичні роботи виконують здобувачі 4 особи – спостерігач, його помічник і двоє підсобних робітників. На навчальні геодезичній практиці

доцільно створювати бригади у складі 5 здобувачів. Кожен здобувач повинен повністю виконати програму практики.

Мета та завдання практики. Ознайомлення і методикою польових і камеральних робіт при проведенні топографо-геодезичної зйомки місцевості, закріплення і поглиблення теоретичних знань, набуття практичних навичок з курсу «Топографія з основами геодезії».

Практика відбувається у три етапи – підготовчий, польовий і камерального упродовж тижня.

Орієнтовні бази. Територія міста Чернівці.

Інформаційний обсяг практики. Практика передбачає інструктаж та отримання інструментів; вибір та закріплення точок планової основи для топографічної зйомки, вимірювання горизонтальних кутів; геометричне нівелювання побудова висотної основи полігона; проведення тахеометричної зйомки з 1-2 точок; підготовка планшету для мензуальної зйомки; Проведення мензульної зйомки в масштабі 1:500; проведення окомірної зйомки ділянки 0,3-0,4 га в масштабі 1:1000; складання та оформлення звіту про практику; здача інструментів; проведення заліку з практики.

Тахеометрична зйомка. Польові роботи (вимірювання теодолітом відстаней, горизонтальних та вертикальних кутів з точок полігона; обчислення перевищень та висот точок зйомки); камеральні роботи (складання плану місцевості).

Мензульна зйомка. Підготовка планшету, побудова координатної сітки; нанесення точок полігона на планшет за їх координатами; польові роботи (обчислення та нанесення на планшет планового і висотного положення місцевих предметів, ситуації та точок рельєфу, викреслювання плану місцевості в умовних знаках); інтерполяція висотних позначок і проведення горизонталей; камеральні роботи оформлення топографічного плану території).

Окомірна зйомка. Бусольна та еккерна зйомка. Польова зйомка; камеральні роботи (завершення оформленню плану місцевості).

Роботи проводяться всіма членами студентських бригад. Отримувати і здавати інструменти має бригадир. У написанні звіту беруть участь усі члени бригади, кожному призначається самостійний розділ для написання. Структура звіту: вступ (мета і завдання практики, види робіт, місце й час проведення практики); фізико-географічні та топографічні особливості місцевості; планова основа зйомки; висотна основа зйомки; тахеометрична зйомка; окомірна зйомка; висновки; додатки (журнали спостережень, відомості обчислень, плани ділянок території).

Індивідуальні завдання. Побудова планово-висотної основи. Рекогносціювання місцевості, вибір місць розміщення точок планово-висотної основи для топографічних зйомок; закріплення точок полігона; складання схеми полігона; вимірювання довжин сторін полігона; вимірювання кута орієнтування вихідної сторони, вимірював горизонтальних кутів, обчислення координат точок полігона в умовній системі; визначення перевищень між точками геометричним нівелюванням; обчислення висот точок полігона.

Геологічна практика

Мета та завдання практики – закріплення на практиці теоретичних знань, отриманих студентами з курсу «Геологія загальна та історична», фактичних навичок ведення геологічних маршрутів спостережень. Основним завданням є ознайомлення в польових умовах з основними рисами геологічної будови та історичного розвитку регіону, з сучасними геологічними процесами. На конкретних прикладах вивчається взаємозв'язок факторів геологічного середовища та господарської діяльності.

Орієнтовні бази. Територія міста Чернівці та області.

Практика складається з 3 етапів: підготовчого, польового або маршрутного, камерального.

Індивідуальні завдання. Кожен студент входить до складу бригади і має індивідуальні завдання. Він відповідає за написання певного розділу звіту, дбає про найкраще його оформлення на основі результатів польових спостережень у маршрутах (рисунок, розрізи, і фотографії). Крім того, кожен студент за бажанням керівника або власним може отримати й додаткове індивідуальне завдання.

Під час практики студенти працюють під контролем викладача. Звертається постійна увага на оволодіння ними необхідними практичними навичками проведення маршрутів і спостережень. Керівник перевіряє індивідуальні щоденники і робить необхідні зауваження. Під час маршрутів викладач намагається викликати у студентів інтерес до дискусій, колективного обговорення різних наукових питань. Він також контролює написання звіту, дає необхідні поради.

Звіт за цією практикою повинен містити такі розділи: Вступ, “Фізико-географічна характеристика району”, “Історія геологічних досліджень”, “Геологічна будова району”, “Стратиграфія дочетвертинних відкладів”, “Стратиграфія четвертинних відкладів”, “Тектонічна будова”, “Корисні копалини й підземні води”, “Історія геологічного розвитку регіону”, “Сучасні геологічні процеси”, висновки, список літератури. До тексту додаються стратиграфічна колонка, геологічні профілі, рисунки геологічних об’єктів, схеми, фотографії. Оформляється колекція гірських порід та мінералів.

Ґрунтознавча практика

Мета. Метою польової практики з ґрунтознавства є закріплення і поглиблення теоретичних знань, набутих студентами на лекційних та практичних заняттях; оволодіння методикою польового дослідження ґрунтів та набуття навичок самостійного вивчення й опису ґрунтів і умов ґрунтоутворення; практичне ознайомлення з ґрунтовим покривом прилеглих до м. Чернівці теренів.

Завдання практики: встановлення основних факторів ґрунтоутворення території досліджень; обґрунтування місця закладення ґрунтових розрізів у ландшафті; практичне ознайомлення з прийомами польового вивчення будови та головних морфологічних ознак ґрунтів; оволодіння навичками діагностики ґрунту в польових умовах; опанування методики відбору зразків ґрунту за генетичними горизонтами для лабораторних досліджень; освоєння правил ведення польової документації, оформлення матеріалів та звіту з практики.

Орієнтовні бази. Територія міста Чернівці та Чернівецької області.

Польова практика з ґрунтознавства складається з трьох етапів – підготовчого, польового та камерального.

Перед виходом в поле студентів ознайомлюють з основними правилами польових досліджень ґрунтів, методами які при цьому використовуються. Польовий період практики тривалістю 2 дні присвячується практичному освоєнню основних ґрунтознавчих методів і прийомів дослідження ґрунтів і ґрунтового покриву певної території. Об’єктами дослідження є ґрунти основних типів, які поширені на території, прилеглій до м. Чернівці. При закладенні та описі розрізів студенти працюють побригадно (4-5 чоловік). В останній день практики студенти побригадно завершують роботу над бригадним звітом, оформлюють його належним чином і складають диференційований залік з практики.

Індивідуальні завдання. Кожен студент під час практики веде індивідуальний

польовий щоденник, в якому фіксуються також основні дані камеральної обробки даних (номенклатурний список ґрунтів, схематичні профілі ґрунтових розрізів та ін.). Під час маршрутів студенти одержують індивідуальні завдання з окремих етапів та складових елементів польової роботи. Кожен студент обов'язково опрацьовує самостійно усі елементи польової роботи.

Керівники практики контролюють та допомагають при закладці ґрунтового розрізу, опису морфологічних ознак ґрунту, веденні щоденника практики. Під час завершального періоду практики студенти оформляють зібрані матеріали з польового періоду та готують звіт, який побудований за схемою пояснювального тексту до карти ґрунтів (географічне розташування та загальна природнича характеристика території, фактори ґрунтоутворення й основні типи ґрунтів даної території, номенклатурний список ґрунтів з короткою характеристикою окремих ґрунтів та їх генезису, поширені способи використання й охорони ґрунтів, морфологічний опис окремих ґрунтових відмін та їх характеристика). Обов'язковим є дотримання студентами правил техніки безпеки.

Керівники рецензують представлені звіти та польові щоденники й, враховуючи повноту набутих студентами знань і навиків польової діагностики ґрунтів, опису чинників ґрунтоутворення та ґрунтового покриву при проходженні практики, оцінюють їхні знання та матеріали.

Гідрологічна практика

Гідрологічна практика проводиться з метою закріплення теоретичного матеріалу з дисципліни “Загальна гідрологія з основами океанології”, ознайомлення майбутніх спеціалістів з природними об'єктами регіону. Під час практики закріплюються й конкретизуються знання, здобуті студентами при вивченні водних об'єктів суші: річок, озер, водосховищ. Студенти оволодівають методикою польових спостережень за гідрологічним режимом на водомірних постах - обробки результатів спостережень, написання звітів, тощо.

Мета та завдання практики. Згідно з навчальною програмою завдання гідрологічної практики такі:

- закріплення теоретичних та практичних знань, отриманих під час вивчення дисципліни “Загальна гідрологія з основами океанології”;
- розвиток уявлень про зв'язки з суміжними дисциплінами географічного та екологічного циклів, що відповідають зв'язкам у гео- та екосистемах, а також у різних видах діяльності людини;
- створення первинних навичок та умінь проведення гідрологічних вимірювань та спостережень, роботи з відповідними приладами та устаткуванням;
- ознайомлення з методикою і створення навичок проведення польових та лабораторних гідрологічних досліджень, гідрографічних описів;
- ознайомлення з роботою організацій та установ, що проводять гідрологічні та гідроекологічні спостереження і дослідження;
- вивчення гідрографії, гідрологічного режиму водних об'єктів певного регіону; його водних ресурсів, проблем їхньої охорони та раціонального використання;
- розвиток навичок проведення камеральних робіт, обробки та систематизації первинної гідрологічної інформації, а також написання звіту.

Для реалізації поставлених завдань при проведенні гідрологічної практики використовуються різноманітні методи гідрологічних досліджень.

Одночасно з маршрутними описами застосовуються стаціонарні спостереження, які доповнюються камеральними роботами, обробкою спостережень, їх узагальненням та оформленням.

Орієнтовні бази. Територія міста Чернівці та області

Інформаційний обсяг практики. Зміст практики може частково видозмінюватись в залежності від форми її організації і відповідних видів робіт. Практика може проходити у Чернівцях (на р. Прут та її притоках в межах міста), на стаціонарах (базах) ЧНУ ім. Ю. Федьковича, або в інших місцевостях. Вона складається з трьох етапів: підготовчого, основного і заключного.

На *підготовчому етапі* студенти знайомляться з програмою, календарним планом практики, особливостями її організації та проведення, особливостями місцевості. Необхідно також підготувати всі необхідні матеріали та спорядження. У цей же час вирішуються організаційні питання: призначення бригад та бригадирів, у разі потреби переїзд на місце практики, поселення та інше.

Основний етап навчальної гідрологічної практики включає два найбільш важливих види робіт: гідрометричні та гідрографічний опис.

На *заключному етапі* студенти (під керівництвом викладача) завершують обробку інформації, зібраної під час практики, і оформлення звітів та необхідної документації. Звіт готує кожна бригада, а індивідуальна робота відображається у щоденниках практики. Вони затверджуються викладачем (комісією). Під час захисту звітів оцінюється знання та робота кожного студента.

Звіт пише бригада здобувачів (4-6 осіб). Складається з окремих розділів гідрологічної практики у вигляді текстового матеріалу, таблиць, рисунків, картосхем, формул та списку використаної літератури. Звіт складається із вступної частини (опис), розрахункових матеріалів, графіків та схем, а також підсумків.

Загальногеографічна практика

Перед практикою обов'язковими є бесіда і лекція керівників практики на факультеті про завдання і зміст практики, підготовка карт, дистанційних знімків, обладнання, також обов'язковим є інструктаж, де керівник наголошує на техніці безпеки.

Мета та завдання практики. Мета практики спрямована на вивчення зонально- провінційної структурної організації території України та окремих його геокомпонентів (геологічної будови, рельєфу, клімату, гідрологічних умов, ґрунтового покриву, рослинних формацій, ландшафтів); виявлення просторових закономірностей зміни структури, морфології та властивостей окремих геокомпонентів у зв'язку зі змінами зонально- провінційних умов України; вивчення закономірностей формування і організації природно- господарських комплексів України у зв'язку із особливостями поєднання природно- ресурсного і господарського потенціалів країни; виявлення і фіксація спектру основних глобальних і регіональних екологічних характеристик, загальна оцінка сучасної еко- логічної ситуації в різних регіонах України (виходячи із маршруту практики) на підставі польового огляду та опису різних еколого-географічних об'єктів; практику ванні роботи з приладами у польових умовах, обробці та аналізі даних вимірювань і спостережень.

Завдання практики – закріплення, поглиблення теоретичних знань, набутих у ході аудиторного та самостійного вивчення базових дисциплін, застосування здобутих знань та умінь на практиці.

Під час цієї практики здобувачі навчаються основам географічного

дослідження за маршрутом з природних і природно-заповідних об'єктів; самостійно провадити польові географічні дослідження, а також узагальнювати та аналізувати зібраний фактичний матеріал; знайомляться зі спектром головних регіональних геоекологічних проблем України; аналізують типи та особливості структури типових і унікальних ландшафтів, урбанізованих, промислових, гірничовидобувних, сільськогосподарських, лісгосподарських, історико-культурних, сакральних і природоохоронних об'єктів України;

У результаті цієї практики здобувачі повинні *знати*:

- 1) просторову та функціональну організацію типових і унікальних ландшафтів за маршрутом подорожі;
- 2) механізм функціонування складних природно-антропогенних комплексів у різних регіонах країни;
- 3) внутрішньосистемні зв'язки між різними геокомпонентами в типових ландшафтах різних природних зон, підзон і провінцій;
- 4) характер і направленість домінуючих і супутніх фізико-географічних процесів і явищ;
- 5) екологічні проблеми і наслідки господарського використання природно-ресурсного потенціалу країни в регіональному зрізі;
- 6) історію формування ландшафтної і господарської структури різних регіонів країни.

Здобувачі повинні *вміти*:

- 1) обрати ефективні методи, отримати необхідну статистичну і технологічну документацію щодо польових та камеральних досліджень географічних об'єктів;
- 2) проводити польові дослідження різних за внутрішньою організацією і функціональністю об'єктів географічного середовища;
- 3) аналізувати особливості функціонування окремих географічних об'єктів та їхніх складових відповідно до розташування, взаємодії з іншими об'єктами;
- 4) виявляти взаємозв'язки і взаємовпливи між географічними процесами і явищами;
- 5) діагностувати окремі процеси і явища в середині географічних об'єктів;
- 6) вести документацію дослідження, користуватись довідковою літературою, технологічною і статистичною інформацією.

Орієнтовні бази. Територія України та сусіднього зарубіжжя.

Практика триває 1 тиждень. На першому етапі у перший день практики читається установча лекція, під час якої пояснюється зміст та завдання практики, методика проведеним польових досліджень та прийоми роботи з приладами. Після лекції викладач знайомить здобувачів з прийомами визначення розташування основних і картувальних точок їх опису. Упродовж тижня здобувачі проходять запланований маршрут, ведуть польові щоденники із описом та графічними нотатками пройдених об'єктів. В останній день практики студенти побригадно завершують роботу над бригадними звітами, оформлюють його належним чином і складають захист практики

Індивідуальні завдання. Кожен здобувач на практиці веде індивідуальний щоденник. У ньому записуються всі види робіт, маршрути, лекції, описи точок, профілів, власні спостереження. Здобувач ретельно виконує усі вказівки керівника практики. При проведенні ландшафтних досліджень керується методичними

порадами, наведеними в навчальних посібниках.

Протягом навчальної практики викладач безпосередньо спрямовує і контролює роботу студента як під час польових досліджень, так і під час камеральної обробки матеріалів та виконання індивідуальних завдань.

Після закінчення практики кожна бригада представляє звіт, який включає такі розділи: вступ, в якому розкриваються завдання і зміст практики; комплексна фізико-географічна характеристика району проведення практики (району дослідження); аналіз ландшафтно-морфологічної структури, стану ландшафтів та їх господарського використання за основними маршрутами досліджень; висновки; додатки до звіту; список використаних літературних джерел, віртуальну схему з пройденими об'єктами маршруту загальногеографічної практики

Права і обов'язки

Під час професійно-зорієнтованої практики передбачено польові дослідження та експедиції з відвідуванням природних і культурних об'єктів і професійно зорієнтованих установ відповідно до укладених угод про співпрацю. Тому основні обов'язки на проведення практики покладаються на керівників від установи.

Керівник практики від кафедри:

- забезпечує ознайомлення кожного практиканта з індивідуальними завданнями практики згідно з робочою програмою практики;
- під час проведення практики постійно контролює забезпечення належних умов праці і побуту практикантів та дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до законодавства;
- контролює виконання практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку, ведення щоденника практики студентами бази практики;
- надає практикантам методичну допомогу у вирішенні завдань, визначених програмою практики;
- своєчасно подає завідувачу кафедри письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо її поліпшення.

Здобувачі при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики від кафедри консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на місце проведення практики;
- у повному обсязі виконати програму практики та індивідуальні завдання керівників практики від кафедри;
- вивчити і дотримуватися правил внутрішнього розпорядку бази практики, правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії та відповідно до законодавства;
- своєчасно подати керівнику практики від кафедри звітну документацію, що вимагається програмою практики, й захистити звіти про проходження практики.

Поточні методи контролю: перевірка правильності виконання вимірювань, контроль якості ведення польових записів, оцінка точності визначення об'єктів, перевірка дотримання методик, контроль техніки безпеки, заслуховування доповідей про природні та культурні об'єкти маршруту загальногеографічної практики.

Підсумковий контроль: захист звітів по модулях практики, комплексна оцінка польових матеріалів, презентація результатів досліджень.

Форми поточного контролю: усні відповіді на питання під час польових робіт, польові записи в індивідуальному щоденнику, письмовий реферат та усні доповіді про природні та культурні об'єкти маршруту загальногеографічної практики.

Форма підсумкового контролю: залік в усній формі із захистом колективних звітів та презентації до них по кожному змістовому модулю. Підсумковий контроль здійснюється комісією, яку призначає завідувач кафедри. До складу комісії входять викладачі кафедри, які викладали студентам дисципліни дотичні до змісту практик, і проводили практику. Комісія заслуховує звіт про проходження практики на кафедрі протягом перших п'яти днів після її завершення, або перших десяти днів семестру, який починається після практики, яка за графіком практик організовувалася в літній період

Основою для зарахування заліку є дві форми звітності. Перша – поточна – польовий щоденник, який заповнюється індивідуально. Друга – завершальна – бригадний звіт, який складається під час камеральних робіт.

Розподіл балів, які отримують студенти за кожен елемент

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)					Сумарна к-ть балів
Топографічна практика	Геологічна	Гідрологічна	Грунтознавча	Загальногеографічна практика	
Звіт і щоденник	звіт і щоденник	Звіт і щоденник	Звіт і щоденник	Звіт і щоденник	100
20	20	20	20	20	100

Критерії та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	<i>Відмінно:</i> повне та глибоке володіння теоретичним матеріалом усіх модулів практики; бездоганне виконання всіх польових досліджень із застосуванням правильної методики; самостійне та творче виконання завдань, ініціативність під час досліджень; точне ведення польової документації без помилок; відмінна якість камеральної обробки результатів спостережень; глибокий аналіз та узагальнення отриманих даних з встановленням причинно-наслідкових зв'язків; звіт оформлений бездоганно, містить повний обсяг інформації, висновки аргументовані; вільне володіння термінологією та вміння захистити результати практики
Зараховано	B (80-89)	<i>Дуже добре:</i> достатньо повне володіння теоретичним матеріалом модулів практики; правильне виконання польових досліджень з дотриманням методики; самостійне виконання завдань з незначними консультаціями керівника; загалом точне ведення польової документації з окремими несуттєвими недоліками; якісна камеральна обробка результатів з незначними неточностями; грамотний аналіз та узагальнення даних; звіт оформлений правильно, висновки обґрунтовані, є незначні недоліки у структурі; впевнений захист результатів практики
	C (70-79)	<i>Добре:</i> достатнє володіння теоретичним матеріалом з окремими прогалинами; виконання польових досліджень з дотриманням основної методики, але з певними неточностями; виконання завдань під керівництвом з періодичними консультаціями; ведення польової

		документації з помітними недоліками, які не впливають на загальний результат; камеральна обробка результатів виконана з помилками, що не є критичними; поверхневий аналіз окремих отриманих даних; звіт оформлений з порушенням окремих вимог, висновки недостатньо аргументовані, захист результатів з окремими труднощами у поясненнях
Зараховано	D (60-69)	<i>Задовільно:</i> неповне володіння теоретичним матеріалом, значні прогалини в знаннях; виконання польових досліджень з порушенням методики, наявність суттєвих помилок; виконання завдань лише під постійним контролем керівника; ведення польової документації з численними недоліками та помилками; камеральна обробка результатів виконана з значними помилками; фрагментарний аналіз даних без встановлення зв'язків; звіт оформлений з порушенням вимог, висновки слабо аргументовані або відсутні; труднощі при захисті результатів, невпевненість у відповідях
	E (50-59)	<i>Достатньо:</i> фрагментарні знання теоретичного матеріалу, значні прогалини; виконання польових досліджень з грубими порушеннями методики; неспроможність самостійно виконувати завдання навіть під керівництвом; польова документація ведеться неакуратно, з численними помилками та пропусками; камеральна обробка виконана частково або з критичними помилками; відсутність аналізу та узагальнення даних; звіт неповний, оформлений з грубими порушеннями вимог; невпевнений захист, нездатність пояснити результати досліджень
Не зараховано	FX (35-49)	<i>(Незадовільно) з можливістю повторного складання:</i> незнання основного теоретичного матеріалу модулів практики; невиконання або виконання з грубими помилками більшості польових досліджень; відсутність навичок роботи з обладнанням та інструментами; польова документація не ведеться або ведеться з грубими порушеннями; камеральна обробка не виконана або виконана невірно; повна відсутність аналізу результатів; звіт не відповідає вимогам або відсутній; неспроможність захистити результати практики, незнання базових понять
	F (1-34)	<i>(Незадовільно) з самостійним опрацюванням до перескладання:</i> повна відсутність знань теоретичного матеріалу; невиконання польових досліджень; відсутність польової документації; відсутність камеральної обробки результатів; звіт не поданий або поданий у неприйнятному вигляді; систематичні пропуски занять без поважних причин; відмова від виконання завдань практики; повна неспроможність до захисту результатів

ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИК В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

При впровадженні дистанційного навчання, запровадженим відповідним наказом ректора по Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича, виробнича практика відбувається дистанційно, відповідно проекту про технологію електронного навчання в Чернівецькому національному університеті та додатку до «Положення про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» у частині проведення поточного, семестрового контролю та атестації здобувачів фахової передвищої та вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій навчання» (<https://drive.google.com/file/d/1ChIo3Qnw3jsPcFZsbS-7gGv4m3hJ6HbA/view>).

Проходження практики в умовах дистанційного навчання здійснюється відповідно до мети та завдань практики і реалізується відповідно до етапів проходження практики

Дистанційна комунікація здійснюється через засоби зв'язку: електронну пошту, месенджери (Viber,), відеоконференції (Google Meet), форуми, чати тощо. Під час проходження практики дистанційно студент зобов'язаний виходити в он-лайн зв'язок відповідно до запланованих відео конференцій керівником практики (лінк на відео конференцію надходить на електронну корпоративну пошту) та виконувати в повному обсязі завдання передбачені основними етапами практики.

За 1-2 дні до захисту практики, студент має надіслати для перевірки в електронному форматі звіт про проходження практики (який потім роздруковується і зберігається на кафедрі) для перевірки керівнику.

Захист практики відбувається на підсумковій відеоконференції (Google Meet). Для доповіді надається до 10-ти хвилин, після доповіді студент відповідає на питання, що стосуються проходження практики